

Tydliggörande i övergångar

Många barn har svårt att snabbt ställa om när de är upptagna med en lek. Att snabbt kunna ställa om, hantera förändring, kompromissa och anpassa sig efter andra kräver flexibilitet. Pedagoger behöver hjälpa till och stötta upp för att lyckas med övergångarna i förskolan. Ibland blir ord för abstrakta och barn kan ha svårt att både förstå och minnas vad som har sagts och då kan olika former av visuellt stöd och förberedelsestöd underlätta.

Avslutandet av en aktivitet kan visualiseras med tidshjälpmedel som räknar ner och ett visuellt stöd som visar att det är dags att avsluta. Just övergångar mellan aktiviteter är en välkänd risksituation som ofta ställer högre krav än barn klarar av. Genom att tydliggöra vad som händer sedan skapas väl förberedda och mjuka övergångar och därmed förebyggs stress och stressreaktioner för barn med bristande flexibilitet.

Genom att arbeta med bildstöd och visuella ledtrådar presenteras information på ett mer tydligt och konkret sätt som engagerar fler av våra sinnen och fungerar som stöd för minnet och det blir lättare att minnas och förstå. En bild är också bra att kunna hänvisa till då pedagogerna vill påminna om eller upprepa något.

Tips för att strukturera övergångar:

- Tydliga instruktioner och förberedelser så att barnen vet vart de ska och med vem, varför och vad som händer sedan.
- Pedagogerna strukturerar sig för att veta vem som gör vad – vem följer, vem stöttar vid övergången, vem tar emot och startar nästa aktivitet.
- Undvik att barn behöver vänta utan vuxenstöd inför start av ny aktivitet.
- I situationer där barn kan behöva vänta på varandra är det bra att som pedagog ge "väntstöd".

Kravanpassning

Alla barnen ska få lyckas vid övergångar och därför bör man ställa individanpassade krav, inte för höga och inte för låga krav. Ibland får man släppa på krav som man trodde var rimliga och hitta lösningar som fungerar utifrån dagsformen. Barn lär sig inget av att misslyckas så det finns ingen mening med för högt ställda krav. Barn lär sig av lämpliga utmaningar med lagom stöd och det är en pedagogisk utmaning att individanpassa krav och stöd.

Exempel på visuellt stöd i övergången:

- Kommunikationsknippa kan vara ett stöd i samband med övergångar mellan olika aktiviteter. Bilderna bör vara tillgängliga under hela dagen och pedagogen visar och pekar på aktuell bild för att förstärka informationen av det verbala språket.
- Stödtecken är ett bra komplement till det talade språket. Det hjälper barn och vuxna att förstå sammanhang och att kunna uttrycka sin vilja och förstå andras vilja.
- Ritprata är ett sätt att visualisera situationer och förbereda övergång.
- Tidsstöd synliggör och ger en visuell bild av hur lång tid som gått och hur lång tid det är kvar. Det finns både fysiska och digitala varianter av den här typen av hjälpmedel i form av klockor och appar på mobilen och datorn. Ofta synliggör de tiden i form av ett färgfält eller en stapel som gradvis krymper allteftersom aktiviteten eller uppgiften närmar sig sitt slut. Detta gör tiden mer konkret och begriplig för barnen.

Läs mer:

M Ohlsson. *Ett specialpedagogiskt förhållningssätt i förskolan. Förståelse, bemötande och pedagogiska strategier*. Studentlitteratur 2022.

D Edfelt, A Sjölund, C Jahn & M Reuterswärd. *Tydliggörande pedagogik i förskolan*. Natur & Kultur 2019.

D Edfelt. *Utmaningar i förskolan: att förebygga problemskapande beteenden*, Andra upplagan, Gothia Fortbildning 2019.